

Úsvit módního intelektualismu

Věra Tydlitátová

◆ nekrolog, česky, vznik: 5. 5. 2020 ◆ web

◆ obituary, Czech, origin: 5. 5. 2020 ◆ web

Úsvit módního intelektualismu

blog.idnes.cz +1, 5.5.2020, Věra Tydlitátová

Před pár dnů nás opustil skvělý rebel evropské filosofie Ladislav Hejdínek. Vzpomínáme na něj my, které učil v bytové univerzitě i na fakultě filosofické a kteří ho známe.

Záznamy jeho přednášek a rozhovorů nejsou masově sdíleny. Jeho myšlení stejně jako osobnost nejsou měkkou a sladkou stravou. Sám nazval své usilování myšlením proti srsti.

Postupně odcházejí silné, statečné, nezlomné osobnosti české vědy, filosofie, umění a literatury. Jiné výrazné autority žijí povětšinou v skrytu, známy pouze v okruhu svých následovníků a přátel. Nejsou a nechtějí být mediálními hvězdami.

Nechci se nikoho dotknout, ale k charakteristice postmoderního mediálního světa patří i působení jakýchsi celebrit, které pařavě prezentují své názory a nápady, které mnohdy ani nesouvisí s jejich původním posláním, v němž jsou skutečně kvalitními odborníky. Geolog se zabývá obranou hranic (myslivci to jistí), kuchař kritizuje struktury Evropské unie, spisovatel líbivých příběhů a loajální obhájce establishmentu je obsedantně představován jako historik, entomolog si hraje na religionistu... Jindy se mediální celebrity sice příliš neodchylují od svého odborného pole působnosti, to jim však nebrání ve stejně kýčovitém a podbízivém hlásání zdánlivě hlubokých, ve skutečnosti povrchních „pravd“. Jejich motivaci neznám, snad je to touha po popularitě, obdivu, někdy snad i společenském uplatnění, nebo možná i ztráta soudnosti daná věkem. To jediné snad nelze odsuzovat, není to úmyslné selhání, jen je to mementem, že by člověk měl umět odcházet včas, nebo zůstat pokorný a postupně přenechávat mediální prostor mladším.

Filosofie bývá nepoučenou veřejností nahlížena buď jako nesrozumitelné a zbytečné, ne-li přímo parazitické (studují za peníze pracujícího lidu!) meditování o nesmrtelnosti chrousta, nebo jako jakási esoterická, neuchopitelná moudrost, gnósis, kterou zasvěcenci sdělují vděčnému prostému lidu. Kdo však filosofii opravdu studuje, a to se všemi těžkými zkouškami, hromadami nastudovaných dat, načtených knih a tvrdými diskusemi, ví, že to není zasněné elfí vlání po emocionálně orosených nivách. Jde o těžké intelektuální, a mnohdy i eticky náročné usilování o pravdu, či spíše hledání pravdy, bolestné cvičení v hloubce myšlení, ve správném uvažování, v kritickém myšlení a nese to s sebou i závazky pro životní praxi, které mohou vyústit v požadavek krajní oběti, jak učil Jan Patočka. Skutečná filosofie nikdy nebude masovou zábavou, ani kratochvílí pro intelektuální snoby. S politováním si troufám tvrdit, že vždy bude nesmírně obtížná i pro poctivě hledající nadšence, pro něž by však přesto neměla být definitivně nepřístupným hradem a uzamčeným zámekem.

Je úsměvné, jak je naše doba v něčem podobná antickému zlatému věku filosofie, kdy veřejné přednášky věhlasných mudrců patřily ke společenskému životu řeckých a římských měst a maloměst stejně jako návštěva lázní. I bez internetu se zejména v helénismu a v době římského eklektismu rozšířila ušlechtilá móda lidové filosofie, každý, kdo chtěl být in, chodil poslouchat některého místního milovníka moudrosti, nejspíše novoplatonika nebo gnostického zasvěcence. Obchodníci, vojáci, matrony i politici sedali u nohou skvělých, průměrných i povrchnějších učitelů a bavili se intelektuálními diskusemi.

Mezi lidové novodobé mudrce patří mimo jiné i populární Anna Hogenová. V jejím životopise se uvádí, že je česká filosofka, fenomenoložka, dále, že je vedoucí na různých vysokoškolských učilištích. Mezi studenty je obdivovaná, její přednášky jsou údajně poutavé. Osobně tohle posoudit nemohu, já jsem chodila na přednášky k jiným filosofům, k Ladislavu Hejdínkovi, Miroslavu Petříčkovi nebo Aleši Havlíčkovi, četla jsem Boženu Komárkovou, pomínou-li zahraniční autory. Uvádím předem, že nemám

v úmyslu paní profesorku dehonestovat nebo jí upírat jakékoliv předchozí zásluhy. Nicméně ozvat se musím: internet, jak už je v jeho povaze, ke mně přivál bizarní pozvánku na Seminář o Istanbulské úmluvě pořádaný v Poslanecké sněmovně PČR z iniciativy extrémistické SPD. Vedle neblaze zvučných jmen, jakými jsou Patrik Nacher, Karla Maříková, či Jaroslav Foldyna, méně známých, ale podobně vystrašených řečníků a módního sexuologa, se skví též jméno Anny Hogenové. Jaksi si neumím představit, že by filosof evropského formátu, fenomenolog, statečný a čestný člověk, signatář Charty 77, neúplatný Ladislav Hejránek přišel na akci pořádanou rasisty, Putinovými pohůnky, rváči a rudohnědými odpůrci úmluvy o rovnoprávnosti žen a proti domácímu násilí. Anna Hogenová, oblíbená pedagožka Husitské teologické fakulty, svůj projev mezi neofašisty a komunisty ochotně přednesla.

Dala jsem si tu práci a poslechla její poměrně dlouhou přednášku nazvanou poněkud nadneseně Exkluzivní rozhovor o neomarxismu na českých vysokých školách s Annou Hogenovou. Neshledávám na něm nic exkluzivního, ve skutečnosti jde o opakování podobných výroků, tezí a floskulí, jaké nacházím i v jiných rozhovorech a promluvách Anny Hogenové. Paní profesorka se snaží působit, jako by hovořila za „nás“ filosofy, ráda užívá, ba nadužívá, filosofický a pseudofilosofický žargon, užívá roztomilé, rádoby intelektuální novotvary: podstatná minulost, předběh, opravdovost, balast dnešní agresivní doby, důstojnost v tekuté době, vypnout se, neodvaha. Změna pohlaví je znakem digitálního myšlení a iluze svobody, „Žijeme odpojení sami od sebe, chybí nám opravdovost, to plodí úzkost, deprese, a vyhoření. Život je hledání sebe sama. Bez hloubky člověk potřebuje rauš a útěk, nejsme autentičtí, dnes nechceme znát sami sebe, je to pomalé, zatímco svět letí v úprku.“ atd. atd. a tak podobně. Po delším poslechu shledávám, že tyto kýčovitě fráze znám i z různých rádoby mystických, esoterických a alternativních článků, přednášek a rozhovorů, jakých jsou plná rozličná obskurní média. Samozřejmě, tyto elegantní, s prominutím, plky a bláboly, nemají vůbec nic společného s fenomenologií.

Vytvořit jiskřivou pojmovou mlhu, která umí nadchnout nepoučené publikum a zaujme líbivým zasvěceneckým fluidem, dokáže skoro každý, kdo má trochu literárního talentu a načte si podobné materiály. Odmyslíme-li si toto šamanské zaklínání, které je neúměrně dlouhé a bohužel zahalené bezobsažným sentimentálním žvatláním, můžeme nahlédnout stručný, ale poněkud šedivý a truchlivý fundament této módní a společensky úspěšné nauky: za našeho mládí jsme žili lépe, moudřeji, skromněji, hlouběji (jistě, až na ty dvě světové války a dvě totality). Současnosti nerozumím, lidi už nevědí, co by si vymysleli, mladí jsou zkažení, ženy chtějí rovnost pohlaví a svobodu rozhodovat o svém těle, svět je ošklivý, obklopují nás samé cizí a nebezpečné věci a divní lidé. Istanbulská úmluva je od ďábla, nerozumím jí, nevím, o co v ní jde, ale neváhám o ní vykládat. Navíc, považte, Evropou obchází strašidlo – strašidlo neomarxismu.

Neomarxismus je sice přesně definovaný filosofický a sociologický proud charakterizovaný Frankfurtskou školou a jmény pronikavých a komunisty nenáviděných myslitelů, jako jsou například Theodor Adorno, Herbert Marcuse, Jürgen Habermas a stále inspirativní Erich Fromm, ale pro současné pseudointelektuály je neomarxismus cosi jako Šejtan pro prostého obyvatele pouště. Vzhledem k metafyzickému úděsu, který již tento pojem u ultraortodoxních katolíků, xenofobů, sexistů, rasistů, antisemitů, ctitelů žvanila Tomia Okamury a komunistů vyvolává, nemůžeme čekat, že by nám předložili nějakou rozumnou definici, co touto, v jejich podání sprostou a širokopásmovou nadávkou, vlastně myslí. Neumějí-li předložit definici rozumnou, nabízejí definici zaklínací a proklínací.

Je smutné, připojí-li se k zaklínačům i profesorka Hogenová a vítězoslavně poráží slaměného panáka, kterého stvořil kolektivní děs z modernity. Toto znásilňování filosofie tvrdě kritizuje David Bartoň v Přítomnosti : „žalostná omezenost pedagogů většiny pedagogických fakult doložitelná jejich

zoufalými texty a zcela nudnými výklady – většinou to má souvislost i s tím, že právě učitelé a učitelé učitelů byli skupinou nejlépe prolustrovaných nejzotročenějších intelektuálů normalizace. Zůstali na svých místech a ještě stoupli. Jeden děsný případ za všechny: Soudružka prof. Anna Hogenová – letitá vedoucí Katedry filozofie na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, zároveň po léta vedoucí téhož na Husitské f. UK a donedávna také vedoucí téhož i na Fakultě tělesné výchovy a sportu... možná ještě zároveň i někde jinde – když filosofa Patočku usoužila Stb, plivla mu na rakev svou kariérou ve strukturách normalizační pseudofilozofie a pak ještě jednou svým opět kariéristickým kotrmelcem k Patočkovi těsně po „plyšáku“. Vždy u krmelce etiky, péče o duši atd...”

Nyní široce sdílená videa a povídání Anny Hogenové, sdílená a šířená i skauty, farnostmi, a respektovanými kulturními organizacemi, nejsou neškodnou zábavou podobnou zábavě římských paniček sedících u nohou novoplatoniků. Každý, kdo nakládá s důvěrou posluchačů nezodpovědně a narcistně zahleděn do sebe a své moudrosti produkuje balastní slova, ubíjí kritické myšlení, přispívá k hloupnutí společnosti, ale co je horší, vzdává se dobrovolně svého poslání kultivovat kritické myšlení mladých lidí a učit je péči o duši.

Nechtěla jsem být k paní profesorce nespravedlivá a nelaskavá. Ale k Janu Patočkovi, k Boženě Komárkové, k Ladislavu Hejdánkovi a jiným, kteří se nesvezli na módní vlně a svou filosofii dosvědčili i životem, nikdo laskavý nebyl. Ani nemyslím, že by o laskavost stáli, té by se vysmáli, oni hledali pravdu.

<http://tydlitatova.blog.idnes.cz/blog.aspx?c=750918>